

Margita Figuli:

Tri gaštanové kone (Úryvky)

Zďaleka som ich už videl a ju som poznal prvú.

Stála medzi brázdami a držala za uzdu koňa. Zápotočný stál za ním s dlhou haluzou v ruke. Povedla neho bolo hožené zlomené bičisko.

Keď som ich zbadal, práve sa Jano rozohnal a ušiel koňa tak, že sa celý prehol a podbrušinou dotkol sa hrúd. Neerdžal, ale vydal zo seba zvuk, podobný kvikaniu, až mi to preniklo srdce.

Orali do vršku a kôň im nechcel ísť. Bol to akiste jeden z tých, čo nechceli ťahať. Ale načo si potom do roboty berie zlého koňa? Človek by naozaj uveril, že len preto, aby mohol s ním vyčíňať a aby sa musela Magdaléna dívať na muky zvierata. Čudoval som sa, ako držala uzdu navonok pokojná, len tvár mala chmúrnú.

Akoby boli vstúpili besy do Jana, tak ťal neboráka koňa, že som videl z diaľky, ako mu navierajú po chrbte klobásky. Úbohé zviera sa triaslo a metalo na všetky strany.

Nevedel som chytrý, či sa mám rozbehnúť a vytrhnúť mu haluz z ruky, alebo či sa vrátiť do dediny a udať ho pre týranie zvierat. Pot mi vystúpil na čelo, kým som sa rozhodoval, aby som sa neprenáhlil.

Ale potom, čo sa stalo, prinútilo ma bez uvažovania rozbehnúť sa k nemu na oráčinu.

Keď sa kôň ani pri najbolestnejších úderoch nepohol, lebo už bol celkom dobitý, Zápotočný prešiel k jeho hlave a luzol ho dva razy po pysku. Kôň sa vyhodil vysoko do povetria a vytrhol Magdaléne uzdu z ruky. Zápotočný v zúrivosti zahnal sa na Magdalénu, ale odhodila sa a znova chytila s námahou remence.

– Drž ho! – zaškrečal a vtom už aj ťal, ako bez rozumu, zviera po papuli, po ušiach a očiach.

Kôň sa metal a hľadal záchranu. Hodil sa vše napravo a zas naľavo. Magdaléna ho už nevládala udržať a pustila remence. Kôň sa zahodil ponad ňu a vyvrátil z brázdny pluh. Magdaléna ostala ležať pod jeho bruchom, a stačil zásah kopytom, aby dokonala.

Vtedy som už vedel, čo mám robiť.

Aký som dlhý, pustil som sa dolu medzami. Kým som doletel, koňovi syčala na všetky strany z pysku krv. Ale Zápotočný ho ďalej mlátil a nedbal ani na to, v akom nebezpečenstve je jeho žena.

Kedykoľvek si na to spomeniem, zdá sa mi, že na tej oráčine vtedy, ako sa hovorí, stál sám Kristus, lebo bez jeho prítomnosti bolo by sa stalo niečo strašného.

Jano tak vriekal, že ma nepočul, keď som utekal. Len keď som sa zastavil pred ním, vyvalil oči od prekvapenia. Pokladal ma vari za zjavenie, lebo ešte i potom sa zahnal na koňa. Vychytil som mu haluz a sotil som ho tak, že sa vyvalil medzi brázdny v bezvedomí. Báľ som sa, že si vari zlomil väz.

uzda

– kőtőfék, kantár

podbrušina

– hasalja

hruda

– rög, göröngy

erdžat

– nyerít

vyčíňať

– tombol, dühöng

muky

– kíhok

chmúrný

– komor, gondterhelt

bes

– démon, gonosz szellem

ťat

– üt, ver

luznúť = udrieť

remenec

– szíj, póráz

zlomiť si väz

– kitőri a nyakát